

«Η Βαργκάς επιστρέφει
μ' ένα μεγάλο βιβλίο.
Η Ισλανδία και
η Γαλλική Επανάσταση
είναι τα κύρια συστατικά
ενός εξαιρετικού μενού!»
εφ. *Le Figaro*

ΦΡΕΝΤ ΒΑΡΓΚΑΣ
**ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΤΩΝ
ΠΑΓΕΤΩΝΩΝ**

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΡΙΓΚΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΕΙΚΟΣΙ ΜΕΤΡΑ ΕΙΧΑΝ ΑΠΟΜΕΙΝΕΙ, είκοσι μικρά μέτρα να διασχίσει προτού φτάσει στο γραμματοκιβώτιο, ήταν πιο δύσκολο απ' ό,τι είχε λογαριάσει. Είναι γελοίο, σκέφτηκε, δεν υπάρχουν μικρά και μεγάλα μέτρα. Υπάρχουν μονάχα μέτρα, τελεία και παύλα. Είναι παράξενο που στα πρόθυρα του θανάτου, κι απ' αυτή την προνομιακή θέση, εξακολουθεί κανείς να σκέφτεται παρόμοιες ανοησίες, ενώ υποθέτει πως θα ξεστομίσει κάποια φράση υψίστης σημασίας, η οποία θα καταγραφεί με πυρακτωμένα γράμματα στα αρχεία της ανθρωπίνης σοφίας. Φράση η οποία θα διαδοθεί στη συνέχεια στα πέρατα του κόσμου: «Ξέρετε ποια υπήρξαν τα τελευταία λόγια της Αλίσ Γκοτιέ;».

Αν δεν είχε τίποτε το αξιομνημόνευτο να δηλώσει, είχε τουλάχιστον ένα σημαντικότερο μήνυμα να μεταβιβάσει, το οποίο θα καταγραφόταν στα αρχεία της ανθρωπίνης αχρειότητας, απείρως εκτενέστερα από εκείνα της σοφίας. Κοίταξε το γράμμα που έτρεμε στο χέρι της.

Ακόμα δεκάξι μικρά μέτρα. Από την είσοδο της πολυκατοικίας της, η Νοεμί την παρακολουθούσε με προσοχή, έτοιμη να επέμβει στο πρώτο παραπάτημα. Η Νοεμί είχε κάνει κάθε προσπάθεια να εμποδίσει την ασθενή της να ρισκάρει να περάσει τον δρόμο μονάχη, αλλά είχε ηττηθεί από τον επιβλητικό χαρακτήρα της Αλίσ Γκοτιέ.

«Για να διαβάσεις τη διεύθυνση στα κρυφά πάνω απ' τον ώμο μου;»

Η Νοεμί είχε προσβληθεί, δεν ήταν του χαρακτήρα της.

«Είναι του χαρακτήρα του καθενός, Νοεμί. Κάποιος φίλος μου –ένα γέρικο παλιόμουτρο μάλιστα– μου έλεγε πάντα: “Αν θες να κρατήσεις ένα μυστικό, τότε κράτα το”. Κι εγώ πάει πολύς καιρός που κρατάω ένα μυστικό, που δε θα μ' αφήσει να πάω στον Παράδεισο. Αν και ούτε έτσι είναι βέβαιο πως θα κερδίσω τη βασιλεία των ουρανών. Κάνε πέρα, Νοεμί, κι άσε με να περάσω».

Προχώρα, που να πάρει η οργή, Αλίσ, αλλιώς η Νοεμί θα 'ρθει κοντά σου τρέχοντας. Με τη βοήθεια ενός πι, σύρθηκε ακόμη εννιά μέτρα, ή τουλάχιστον οκτώ. Αν προσπερνούσε το φαρμακείο, κι έπειτα το καθαριστήριο, κι έπειτα την τράπεζα, τότε θα 'φτανε στο μικρό κίτρινο γραμματοκιβώτιο. Κι ενώ είχε αρχίσει να χαμογελά για την επικείμενη επιτυχία της, τα μάτια της θόλωσαν κι οι δυνάμεις της την εγκατέλειψαν, καθώς κατέρρευσε μπροστά στα πόδια μιας γυναίκας ντυμένης στα κόκκινα, που την έπιασε αγκαλιά βγάζοντας μια κραυγή. Η τσάντα της άνοιξε και τα πράγματά της σκόρπισαν στο έδαφος, το δε γράμμα έπεσε απ' το χέρι της.

Η φαρμακοποιός έσπευσε να πάει κοντά της, να τη ρωτήσει αν είναι καλά, να κοιτάξει αν έπαθε κάτι, μην ξέροντας τι να πρωτοκάνει, ενώ η γυναίκα με τα κόκκινα τακτοποιούσε στην τσάντα τα σκόρπια αντικείμενα, για να την αφήσει έπειτα δίπλα της. Ο εφήμερος ρόλος της τέλειωνε κιόλας, το ασθενοφόρο ήταν ήδη καθ' οδόν, δεν είχε πια καμιά δουλειά εδώ, σηκώθηκε κι έκανε μερικά βήματα πίσω. Θα 'θελε να φανεί κι άλλο χρήσιμη, να παραμείνει λίγο ακόμα στη σκηνή του ατυχήματος, να δώσει τουλάχιστον το όνομά της στους τραυματιοφορείς που είχαν καταφτάσει, όμως όχι, η φαρμακοποιός τα είχε αναλάβει όλα, με τη βοήθεια μιας πολύ αναστατωμέ-

νης γυναίκας που έλεγε πως ήταν η νοσοκόμα της· φώναζε, κλαψούριζε, η κυρία Γκοτιέ τής είχε αρνηθεί με πείσμα να τη συνοδεύσει, έμενε ένα βήμα πιο κάτω, στο 33B, δεν είχε δείξει αμέλεια. Τοποθέτησαν τη γυναίκα σε φορείο. Άντε, κοπέλα μου, δεν είναι πια δική σου δουλειά.

Είναι, σκέφτηκε συνεχίζοντας τον δρόμο της, φυσικά και είναι, κάτι είχε κάνει, αλήθεια. Κρατώντας τη γυναίκα την ώρα που έπεφτε, την είχε γλιτώσει απ' το να χτυπήσει το κεφάλι της στο πεζοδρόμιο. Ίσως και να της είχε σώσει τη ζωή – ποιος μπορούσε να ισχυριστεί το αντίθετο;

Ήταν οι πρώτες μέρες του Απρίλη, ο καιρός είχε μαλακώσει στο Παρίσι, αλλά ο αέρας στο βάθος του ήταν ψυχρός. Ο αέρας στο βάθος του. Αν όντως ο αέρας είχε βάθος, τότε πώς λεγόταν το άλλο του κομμάτι; Το πάνω μέρος του αέρα; Η Μαρί-Φρανς συνοφρυώθηκε, λίγο εκνευρισμένη απ' αυτές τις ασήμαντες ερωτήσεις που περνούσαν απ' το μυαλό της σαν αργόσχολα μυγάκια. Τη στιγμή ακριβώς που μόλις είχε σώσει μια ζωή. Ή μήπως λέγεται η επιφάνεια του αέρα; Ίσως το κόκκινο παλτό της κι έχωσε τα χέρια στις τσέπες της. Στα δεξιά, υπήρχαν τα κλειδιά και το πορτοφόλι της, αλλά στα αριστερά έπιασε έναν φάκελο που δεν τον είχε βάλει εκεί η ίδια. Η αριστερή της τσέπη προοριζόταν αποκλειστικά για την κάρτα απεριορίστων διαδρομών και για τα σαράντα οκτώ λεπτά που κόστιζε το ψωμί. Στάθηκε κάτω από ένα δέντρο να σκεφτεί. Κρατούσε στα χέρια της το γράμμα της καημένης της γυναίκας που είχε πέσει. Σκέψου πρώτα εφτά φορές προτού κάνεις κάτι, της έλεγε συνέχεια ο πατέρας της, ο οποίος άλλωστε ποτέ δεν είχε δράσει στη ζωή του. Ο ίδιος δεν πρέπει να είχε καταφέρει να σκεφτεί κάτι παραπάνω από τέσσερις φορές, μάλλον. Ο γραφικός χαρκτηρας στον φάκελο φανέρωνε ένα χέρι που έτρεμε, και το όνομα στο πίσω μέρος, Αλίσ Γκοτιέ, ήταν γραμμένο με με-

γάλα, ασταθή γράμματα. Ναι, το γράμμα εκείνης της γυναίκας ήταν. Είχε ξαναβάλει όλα τα άλλα μες στην τσάντα και πάνω στη βιασύνη της να μαζέψει τα χαρτιά, το πορτοφόλι, τα φάρμακα και τα χαρτομάντιλα, πριν τα περιλάβει ο αέρας, είχε χώσει το γράμμα στην τσέπη της. Ο φάκελος είχε πέσει από την άλλη μεριά της τσάντας, η γυναίκα πρέπει να τον κρατούσε με το αριστερό. Αυτό είχε ξεκινήσει να πάει να κάνει μόνη της, σκέφτηκε η Μαρί-Φρανς, να ταχυδρομήσει το γράμμα.

Να της το πήγαινε πίσω; Αλλά πού; Την είχαν μεταφέρει στα επείγοντα, ποιος ξέρει σε ποιο νοσοκομείο. Να το παρέδιδε στη νοσοκόμα, στο 33B; Προσοχή, μικρή μου Μαρί-Φρανς, προσοχή. Σκέψου το πρώτα εφτά φορές. Το ότι αυτή η κυρία Γκοτιέ είχε αψηφήσει τους κινδύνους για να πάει μόνη της να το ταχυδρομήσει σήμαινε πως δεν επιθυμούσε με κανέναν τρόπο να πέσει το γράμμα αυτό στα χέρια κάποιου άλλου. Σκέψου εφτά φορές, αλλά όχι δέκα, όχι είκοσι, πρόσθετε ο πατέρας της, διαφορετικά οι σκέψεις σου φθείρονται κι αυτό δε φέρνει κανένα αποτέλεσμα. Είναι γνωστές οι περιπτώσεις ανθρώπων που έμειναν αδρανείς αναμασώντας τις σκέψεις τους ατελείωτα, είναι θλιβερό, πάρε παράδειγμα τον θείο σου.

Όχι, όχι στη νοσοκόμα. Δεν ήταν τυχαίο που η κυρία Γκοτιέ είχε αναλάβει να φέρει εις πέρας μόνη της αυτή την αποστολή. Η Μαρί-Φρανς έριξε μια ματιά ολόγυρα μήπως και εντοπίσει κανένα γραμματοκιβώτιο. Εκεί κάτω, το μικρό κίτρινο παραλληλόγραμμο κουτί, στην απέναντι μεριά της πλατείας. Η Μαρί-Φρανς ίσιωσε πάνω στο πόδι της τον τσαλακωμένο φάκελο. Είχε να εκτελέσει μια αποστολή, είχε σώσει τη γυναίκα, θα έσωζε και το γράμμα. Το γράμμα είχε γραφτεί για να ταχυδρομηθεί, έτσι δεν ήταν; Άρα, δεν έκανε τίποτα κακό, τουναντίον μάλιστα.

Άφησε τον φάκελο να γλιστρήσει στη χαραμάδα πάνω από την οποία έγραφε *Προάστια*, αφού πρώτα βεβαιώθηκε κάμποσες φορές ότι επρόκειτο σίγουρα για την περιφέρεια του Υβελίν.* Εφτά φορές, Μαρί-Φρανς, όχι είκοσι, αλλιώς το γράμμα δε θα φύγει ποτέ. Κι έπειτα πέρασε τα δάχτυλά της από το άνοιγμα του γραμματοκιβωτίου, για να σιγουρευτεί πως το γράμμα είχε όντως πέσει μέσα. Αυτό ήταν. Περνούσαν για το τελευταίο μάζεμα στις έξι το απόγευμα, σήμερα ήταν Παρασκευή, ο παραλήπτης θα το λάμβανε πρωί πρωί τη Δευτέρα.

Καλή μέρα σήμερα, κοπέλα μου, πολύ καλή μέρα.

* Το Υβελίν (Yvelines) είναι διοικητικό διαμέρισμα στα περίχωρα των Παρισίων και έχει πρωτεύουσα τις Βερσαλλίες. [Σ.τ.Μ.]

ΣΥΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΒΟΗΘΟΥΣ ΤΟΥ, ο επιθεωρητής Μπουρλέν, της 15ης παρισινής περιφέρειας, δάγκωνε από μέσα τα μάγουλά του, αναποφάσιστος, με τα χέρια ακουμπισμένα στη χοντρή του κοιλιά. Κάποτε ήταν ωραίο παιδί, όπως θυμούνται οι παλαιότεροι, πριν συσσωρεύσει τόσο λίπος σε μερικά μόλις χρονάκια. Διέθετε όμως ακόμα επιβλητική παρουσία, αυτό φανέρωνε άλλωστε ο σεβασμός με τον οποίο τον άκουγαν οι αξιωματικοί του. Ακόμα κι όταν φυσούσε δυνατά τη μύτη του, σχεδόν επιδεικτικά, όπως είχε κάνει μόλις τώρα. Ανοιξιάτικο συνάχι, τους εξήγησε. Καμιά διαφορά με το φθινοπωρινό ή το χειμωνιάτικο συνάχι, όμως το ανοιξιάτικο συνάχι είχε κάτι πιο αέρινο, ήταν λιγότερο κοινότοπο, πιο χαρούμενο, κατά κάποιον τρόπο.

«Πρέπει να κλείσουμε τον φάκελο, αρχηγέ» είπε ο Φεγέρ, ο πιο δραστήριος απ' τους υπαστυνόμους του, εκφράζοντας με δυο λόγια τη γενική άποψη. «Απόψε πάνε έξι μέρες από τον θάνατο της Αλίσ Γκοτιέ. Πρόκειται περί αυτοκτονίας, δεν τίθεται αμφιβολία».

«Δε μου αρέσουν οι αυτόχειρες που δεν αφήνουν επιστολή».

«Ο τύπος από την οδό Κονβανσιόν, πριν από δυο μήνες, δεν άφησε τίποτα» προέβαλε ένσταση ένας αρχιφύλακας εξίσου ογκώδης σχεδόν με τον αρχηγό του.

«Όμως αυτός ήταν σκνίπα στο μεθύσι, μόνος και αδέκα-

ρος, δεν είναι καθόλου το ίδιο. Εδώ έχουμε μια γυναίκα με έντιμο βίο, συνταξιούχο καθηγήτρια μαθηματικών, μια ζωή αψεγάδιαστη, ελέγξαμε τα πάντα λεπτομερώς. Κι επίσης δε μ' αρέσουν οι αυτόχειρες που λούζονται το πρωί και αρωματίζονται».

«Μα γι' αυτό ακριβώς το κάνουν» είπε μια φωνή. «Θα 'ναι που θα 'ναι νεκροί, ας είναι τουλάχιστον περιποιημένοι».

«Λες λοιπόν πως, το βράδυ, η Αλίς Γκοτιέ, παρφουμαρισμένη, με το ταγέρ της, γεμίζει την μπανιέρα, βγάζει τα παπούτσια της και μπαίνει με τα ρούχα στο νερό για να κόψει τις φλέβες της;» είπε ο επιθεωρητής.

Ο Μπουρλέν πήρε ένα τσιγάρο, δύο μάλλον, αφού τα χοντρά του δάχτυλα δεν του επέτρεπαν να πιάνει ένα κάθε φορά. Υπήρχαν πάντα τσιγάρα μοναχικά, αφημένα δίπλα στα πακέτα του. Επίσης δε χρησιμοποιούσε αναπτήρα, επειδή του ήταν αδύνατον να χειριστεί τη ροδέλα για να τον ανάψει, αλλά είχε ένα μεγάλο κουτί σπίρτα για το τζάκι, που έκανε την τσέπη του να φουσκώνει. Είχε αποφασίσει πως σ' αυτό το γραφείο του αστυνομικού τμήματος το κάπνισμα επιτρεπόταν. Η απαγόρευση του καπνίσματος τον έβγαζε έξω απ' τα ρούχα του, από τη στιγμή που, ετησίως, όλα τα όντα –όλοι οι ζώντες οργανισμοί, ανεξαιρέτως, τόνιζε– εισέπνεαν τριάντα έξι δισεκατομμύρια τόνους διοξειδίου του άνθρακα. Τριάντα έξι δισεκατομμύρια, έλεγε ξανά και ξανά. Και να μην μπορεί κανείς να ανάψει τσιγάρο στην αποβάθρα ενός σιδηροδρομικού σταθμού, σε ακάλυπτο χώρο;

«Αρχηγέ, ήταν στα τελευταία της και το ήξερε» επέμεινε ο Φεγέρ. «Μας το είπε η νοσοκόμα της. Είχε προσπαθήσει να πάει να ταχυδρομήσει ένα γράμμα την προηγούμενη Παρασκευή, οπλισμένη με περηφάνια, με ατσάλινη θέληση, αλλά δεν τα κατάφερε τελικά. Με αποτέλεσμα, πέντε μέρες αργότερα, να κόψει τις φλέβες της στην μπανιέρα».

«Ένα γράμμα που ίσως περιείχε το αποχαιρετιστήριο

μήνυμά της. Έτσι θα μπορούσε να εξηγηθεί το ότι δεν το βρήκαμε σπίτι της».

«Η ακόμα και τις τελευταίες της επιθυμίες».

«Ένα γράμμα σε ποιον;» διέκοψε ο επιθεωρητής εισπνέοντας μια βαθιά ρουφηξιά απ' το τσιγάρο του. «Δεν έχει κληρονόμους και οι οικονομίες της στην τράπεζα είναι ελάχιστες. Ο συμβολαιογράφος της δεν έλαβε καμία νέα διαθήκη, τα είκοσι χιλιάδες ευρώ της πηγαίνουν για την προστασία της πολικής αρκούδας. Και παρόλο που χάθηκε αυτό το σημαντικό γράμμα, εκείνη, αντί να το ξαναγράψει, αυτοκτονεί;»

«Είναι που πέρασε να τη δει εκείνος ο νεαρός, αρχηγέ» απάντησε ο Φεγέρ. «Τη Δευτέρα κι έπειτα ξανά την Τρίτη, ο γείτονας είναι σίγουρος. Τον άκουσε να της χτυπάει το κουδούνι και να της λέει πως ήρθε για το ραντεβού. Την ώρα που καθημερινά βρισκόταν μόνη στο σπίτι, ανάμεσα στις επτά και στις οκτώ το βράδυ. Εκείνη λοιπόν το κανόνισε το ραντεβού. Μπορεί να του εκμυστηρεύτηκε τις τελευταίες της επιθυμίες, το γράμμα ως εκ τούτου ήταν πλέον ανώφελο».

«Ένας άγνωστος νεαρός, ο οποίος γίνεται καπνός. Στην κηδεία της υπήρχαν μονάχα κάτι ηλικιωμένα ξαδέλφια. Κανένας νεαρός. Λοιπόν; Πού πήγε; Αν της ήταν τόσο οικείος ώστε να τον καλεί σπίτι της επειγόντως, σημαίνει πως ήταν συγγενής ή φίλος. Όμως τότε θα είχε έρθει στην κηδεία. Αλλά όχι, έγινε καπνός. Καπνός βεβαρημένος από διοξείδιο του άνθρακα, να σας θυμίσω. Τουλάχιστον ο γείτονας τον άκουσε να λέει ποιος είναι, πίσω απ' την πόρτα. Τι όνομα είπε;»

«Δεν άκουσε καλά, Αντρέ ή Ντεντέ, δεν μπορεί να πει με σιγουριά».

«Το Αντρέ είναι όνομα για ηλικιωμένους. Από πού συμπεράνε πως επρόκειτο για κάποιον νέο;»

«Από τη φωνή».

«Αρχηγέ» παρενέβη ένας άλλος αρχιφύλακας «ο δικαστής απαιτεί να κλείσουμε τον φάκελο. Δεν προχωρήσαμε βήμα,

ούτε με τον μαθητή λυκείου που τον μαχαίρωσαν, ούτε μ' εκείνη τη γυναίκα που δέχτηκε επίθεση στο πάρκινγκ Βοζι-ράρ».

«Το ξέρω» είπε εκείνος παίρνοντας το δεύτερο τσιγάρο, που βρισκόταν βαλμένο δίπλα στο πακέτο του. «Κουβέντιασα μαζί του χτες βράδυ. Αν μπορεί να το πει κανείς έτσι. Αυτοκτονία, αυτοκτονία, πρέπει να κλείσουμε τον φάκελο και να πάμε παρακάτω, έστω κι αν θάψουμε τα γεγονότα, αν και ασήμαντα βέβαια, πατώντας πάνω τους σαν να 'ταν ραδίκια».

Τα ραδίκια, σκέφτηκε, είναι οι φτωχοί συγγενείς του φυτικού κόσμου, κανείς δεν τα σέβεται, όλοι τα πατούν, τα δίνουν τροφή στα κουνέλια. Ενώ κανείς δε θα σκεφτόταν να πατήσει ένα τριαντάφυλλο. Κι ακόμη λιγότερο να το δώσει να το φάνε τα κουνέλια. Έπεσε σιωπή, όλοι ήταν διχασμένοι ανάμεσα στην αδημονία του νέου δικαστή και την αρνητική διάθεση του αρχηγού τους.

«Θα κλείσω τον φάκελο» ανήγγειλε ο Μπουρλέν αναστενάζοντας, σαν να είχε υποστεί σωματική ήττα. «Με την προϋπόθεση πως θα συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας να αποκρυπτογραφήσουμε το σύμβολο που σχεδίασε δίπλα στην μπανιέρα της. Πολύ ξεκάθαρο, πολύ σίγουρο, αλλά ακατανόητο. Εκεί βρίσκεται το τελευταίο της μήνυμα».

«Απροσπέλαστο όμως».

«Θα τηλεφωνήσω στον Ντανγκλάρ. Ίσως αυτός τα καταφέρει».

Παρ' όλα αυτά, συλλογιόταν ο Μπουρλέν ακολουθώντας το νήμα της σκέψης του, τα ραδίκια είναι ανθεκτικά, ενώ τα τριαντάφυλλα είναι πάντα λεπτεπίλεπτα.

«Τον αστυνόμο Αντριέν Ντανγκλάρ;» επενέβη ένας αρχιφύλακας. «Του Εγκληματολογικού της 13ης περιφέρειας;»

«Αυτοπροσώπως. Ξέρει πράγματα που εσείς δε θα τα μάθετε ούτε σε τριάντα ζωές».

«Μα ανήκει στην ομάδα του επιθεωρητή Ανταμσμπέργκ»
είπε χαμηλόφωνα ο αρχιφύλακας.

«Και λοιπόν;» είπε ο Μπουρλέν και σηκώθηκε σχεδόν
επιβλητικά, με τις γροθιές ακουμπισμένες στο γραφείο του.

«Ε... τίποτα, αρχηγέ».

Ο ΑΝΤΑΜΣΜΠΕΡΓΚ ΕΠΙΑΣΕ ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ, παραμέρισε μια στοίβα ντοσιέ κι έβαλε τα πόδια του πάνω στο τραπέζι, γέρνοντας στην πολυθρόνα του. Δεν είχε κλείσει μάτι όλη νύχτα, καθώς μια από τις αδελφές του είχε πάθει πνευμονία, ένας Θεός ξέρει πώς.

«Η γυναίκα του 33B;» ρώτησε. «Έκοψε τις φλέβες της στην μπανιέρα; Και γιατί με σκοτίζεις μ' αυτό εννιά η ώρα το πρωί, Μπουρλέν; Σύμφωνα με τις ενημερώσεις που λάβαμε, πρόκειται για εξακριβωμένη αυτοκτονία. Έχεις αμφιβολίες;»

Ο Ανταμσμπέργκ συμπαθούσε πολύ τον επιθεωρητή Μπουρλέν. Έτρωγε τον άμπακο, κάπνιζε σαν φουγάρο κι έπινε σαν σφουγγάρι, ήταν μονίμως εν βρασμώ, ζούσε έντονα, στην κόψη του ξυραφιού, ήταν σκληρός σαν βράχος και απαλός σαν αρνάκι, ένας ανθεκτικός τύπος που άξιζε τον σεβασμό και που θα βρισκόταν εκεί, στο πόστο του, ακόμα και στα εκατό του χρόνια.

«Ο Βερμιγιόν, ο καινούριος δικαστής, επιδεικνύει μεγάλο ζήλο και μου έχει γίνει τσιμπούρι» είπε ο Μπουρλέν. «Ξέρεις πώς είναι τα τσιμπούρια;»

«Ξέρω πολύ καλά. Αν δεις πάνω σου μια φακίδα με ποδαράκια, πάει να πει πως είναι τσιμπούρι».

«Τι να κάνω;»

«Το βγάζεις με καμιά τσιμπίδα. Γι' αυτό μου τηλεφώνησες;»

«Όχι, για τον δικαστή, που είναι τεράστιο τσιμπούρι».

«Θες να τον βγάλουμε μαζί με καμιά τεράστια τσιμπίδα;»

«Θέλει να κλείσω τον φάκελο, αλλά εγώ δε θέλω».

«Για ποιον λόγο δε θες;»

«Η αυτόχειρας, παρφουμαρισμένη και λουσμένη από το πρωί, δεν άφησε γράμμα».

Ο Ανταμσμπέργκ άφησε τον Μπουρλέν να του ξετυλίξει όλη την ιστορία, με τα μάτια κλειστά.

«Ένα ακατανόητο σύμβολο; Δίπλα στην μπανιέρα; Και πώς μπορώ εγώ να βοηθήσω;»

«Εσύ, όχι. Χρειάζομαι το μυαλό του Ντανγκλάρ να το δει. Ίσως είναι ο μόνος που μπορεί να βγάλει νόημα απ' αυτό. Τουλάχιστον θα 'χω τη συνείδησή μου ήσυχη».

«Μόνο το μυαλό; Και τον υπόλοιπο τι να τον κάνω;»

«Στείλ' τον ολόκληρο μετά, αν γίνεται».

«Ο Ντανγκλάρ δεν έχει έρθει ακόμη. Ξέρεις ότι έχει τα δικά του ωράρια, ανάλογα τις μέρες. Ανάλογα τις νύχτες, δηλαδή».

«Πάρ' τον να τον ξυπνήσεις, θα σας περιμένω και τους δύο. Και κάτι ακόμα, Ανταμσμπέργκ. Ο αρχιφύλακας που θα 'χω μαζί μου είναι μπούφος, χρειάζεται ακόμα να αποκτήσει τριβή».

Θρονιασμένος στον παλιό καναπέ του Ντανγκλάρ, ο Ανταμσμπέργκ έπινε βιαστικά έναν καφέ περιμένοντας τον αστυνομό να ντυθεί. Είχε κρίνει πως η πιο γρήγορη λύση ήταν να πάει να τον πάρει από το σπίτι του και να τον φορτώσει κατευθείαν στο αμάξι του.

«Δεν προλαβαίνω ούτε να ξυριστώ» γκρίνιαξε ο Ντανγκλάρ, σκύβοντας το πελώριο πλαδαρό κορμί του μπροστά στον καθρέφτη για να κοιταχτεί.

«Δεν έρχεσαι πάντα ξυρισμένος στο γραφείο».

«Δεν είναι το ίδιο. Στην προκειμένη, καλούμαι ως πραγματογνώμονας. Κι ένας πραγματογνώμονας οφείλει να είναι ξυρισμένος».

Ο Ανταμσμπέργκ μέτρησε ασυναίσθητα δυο μπουκάλια κρασί πάνω στο χαμηλό τραπεζάκι κι ένα ποτήρι πεσμένο στο πάτωμα, με το χαλί να είναι ακόμα νωπό. Το λευκό κρασί δε λεκιάζει. Ο Ντανγκλάρ πρέπει να είχε αποκοιμηθεί στον κανapé, χωρίς να χρειαζόταν να νοιαστεί αυτή τη φορά για το ενοχοποιητικό βλέμμα των παιδιών του, που τα μεγάλωνε σαν μαργαριτάρια καλλιέργειας. Οι δίδυμοι βρίσκονταν πλέον σε πανεπιστημιούπολη, και το οικογενειακό κενό δε διευκόλυνε τα πράγματα. Απέμενε πάντως ο μικρός, με τα γαλάζια μάτια, που δεν ήταν καν παιδί του Ντανγκλάρ και του τον είχε αφήσει μικρό η γυναίκα του όταν τον εγκατέλειψε, χωρίς καν να γυρίσει το κεφάλι της στον διάδρομο, όπως είχε διηγηθεί ο ίδιος εκατό φορές. Την περασμένη χρονιά, με κίνδυνο η σχέση ανάμεσα στους δύο άντρες να έρθει σε ρήξη, ο Ανταμσμπέργκ είχε αναλάβει τον ρόλο του βασανιστή σέρνοντας με το ζόρι τον Ντανγκλάρ στον γιατρό κι ο αστυνόμος είχε αναμείνει τα αποτελέσματα των εξετάσεων σαν μεθυσμένος νεκροζώντανος. Εξετάσεων που αποδείχτηκαν άψογες. Υπάρχουν τύποι που βγαίνουν πάντα σώοι και αβλαβείς, πράγμα που ταίριαζε στην περίπτωσή του, όμως αυτό δεν ήταν το μεγαλύτερο απ' τα χαρίσματα του αστυνόμου Ντανγκλάρ.

«Για ποιον ακριβώς λόγο με περιμένουν;» ρώτησε ο Ντανγκλάρ, φτιάχνοντας τα μανικετόκουμπά του. «Περί τίνος πρόκειται; Για κανένα ιερογλυφικό μήπως;»

«Για το τελευταίο πράγμα που σχεδίασε μια αυτόχειρας. Ένα άγνωστο σύμβολο. Ο επιθεωρητής Μπουρλέν είναι πολύ συγχυσμένος, θέλει να καταλάβει προτού κλείσει τον φάκελο. Κι ο δικαστής τού έχει γίνει τσιμπούρι. Μεγάλο τσιμπούρι. Έχουμε μερικές ώρες ακόμα στη διάθεσή μας».

«Α! Για τον Μπουρλέν πρόκειται» είπε ο Ντανγκλάρ χαλαρώνοντας και ταυτόχρονα ισιώνοντας το σακάκι του. «Φοβάται μήπως ο καινούριος δικαστής πάθει καμιά νευρική κρίση;»

«Σαν τσιμπούρι που είναι, ο Μπουρλέν φοβάται μην τυχόν και τον δηλητηριάσει».

«Σαν τσιμπούρι που είναι, ο Μπουρλέν φοβάται μην του περάσει στις φλέβες το περιεχόμενο των σιελογόνων αδένων του» τον διόρθωσε ο Ντανγκλάρ δένοντας τη γραβάτα του. «Δεν έχει καμία σχέση με φίδι ή με ψύλλο. Άλλωστε το τσιμπούρι δεν είναι έντομο, αλλά αραχνοειδές».

«Σωστά. Και τι γνώμη έχεις για το περιεχόμενο των σιελογόνων αδένων του δικαστή Βερμυγιόν;»

«Ειλικρινά, καθόλου καλή. Πέραν αυτού, δεν έχω ειδικότητα στα δυσνόητα σύμβολα. Είμαι παιδί ανθρακωρύχων του Βορρά» του υπενθύμισε ο αστυνόμος με περηφάνια. «Απλά τυγχάνει να έχω διάσπαρτες γνώσεις».

«Σε περιμένει πάντως. Για να 'χει ήσυχη τη συνείδησή του».

«Αφού θα χρησιμεύσω μια φορά ως συνείδηση, δεν πρέπει τότε με τίποτα να χάσω την ευκαιρία».

Ο ΝΤΑΝΓΚΛΑΡ ΚΑΘΟΤΑΝ ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ της γαλάζιας μπανιέρας, της μπανιέρας όπου η Αλίς Γκοτιέ είχε κόψει τις φλέβες της. Περιεργαζόταν τη λευκή πλαϊνή πλευρά της ραφιέρας πάνω στην οποία το θύμα είχε αφήσει το επίμαχο σχέδιο χρησιμοποιώντας μολύβι για τα μάτια. Στο μικρό μπάνιο, ο Ανταμσμπέργκ, ο Μπουρλέν κι ο αρχιφύλακάς του περίμεναν σιωπηλοί.

«Μιλήστε, κουννηθείτε, που να πάρει η οργή, δεν είμαι το Μαντείο των Δελφών» φώναξε ο Ντανγκκλάρ, εκνευρισμένος που δεν είχε καταφέρει να αποκρυπτογραφήσει το σύμβολο με την πρώτη. «Αρχιφύλαξ, φτιάξε μου έναν καφέ, αν έχεις την καλοσύνη, μ' έβγαλαν με το ζόρι απ' το κρεβάτι μου».

«Απ' το κρεβάτι ή από κανένα μπαρ τα χαράματα;» είπε μέσα από τα δόντια του ο αρχιφύλακας απευθυνόμενος στον Μπουρλέν.

«Έχω πολύ καλό αυτί» είπε ο Ντανγκκλάρ, που καθόταν κομψά στην άκρη της πολυκαιρισμένης μπανιέρας, χωρίς να αφήνει από τα μάτια του το σχέδιο. «Δε ζήτησα σχόλια, έναν καφέ ζήτησα, ευγενικά μάλιστα».

«Έναν καφέ» επανέλαβε ο Μπουρλέν πιάνοντας τον αρχιφύλακα από το μπράτσο, κλείνοντάς του το ολόκληρο με το χοντρό του χέρι.

Ο Ντανγκκλάρ έβγαλε ένα τσαλακωμένο σημειωματάριο

από την πίσω τσέπη του και αντέγραψε το σχέδιο: ένα κεφαλαίο Η, του οποίου όμως η μεσαία γραμμή, στο κέντρο, ήταν διαγώνια. Στην οποία ερχόταν να προστεθεί μια καμπύλη:

«Κάποια σχέση με τα αρχικά της;» ρώτησε ο Ντανγκλάρ.

«Την έλεγαν Αλίσ Γκοτιέ, το πατρικό της ήταν Βερμόν. Όμως είχε άλλα δύο μικρά ονόματα, Κλαρίς και Ανριέτ. Ίσως το όνομά της να έχει κάποια σχέση».*

«Όχι» είπε ο Ντανγκλάρ τινάζοντας δεξιά αριστερά τα πλαδαρά του μάγουλα, σκιασμένα από τα γκριζα γένια του. «Δεν πρόκειται για το γράμμα Η. Η μεσαία γραμμή είναι απολύτως διαγώνια, από κάτω προς τα πάνω. Κι ούτε πρόκειται για υπογραφή. Μια υπογραφή πάντοτε στο τέλος αλλάζει μορφή, αφομοιώνει την προσωπικότητα του δημιουργού της, κυρτώνεται, παραμορφώνεται, συστέλλεται. Τίποτα απ' όλα αυτά δεν αντιστοιχεί στο ευθυτενές αυτό γράμμα. Πρόκειται για την πιστή, σχεδόν σχολική αναπαράσταση ενός συμβόλου, μιας συντομογραφίας, που μάλιστα όποιος το έγραψε δεν πρέπει να το αναπαράγει πολύ συχνά. Το έχει γράψει μία, το πολύ πέντε φορές. Μοιάζει με δουλειά μελετηρού και επιμελούς μαθητή».

* Αναφέρεται στο όνομα Ανριέτ, που στα γαλλικά γράφεται Henriette. [Σ.τ.Μ.]

*

Ο αρχιφύλακας επέστρεψε με τον καφέ, προκλητικός, χώνοντας το καυτό πλαστικό κυπελλάκι στο χέρι του Ντανγκλάρ.

«Ευχαριστώ» είπε μέσα απ' τα δόντια του ο αστυνόμος, χωρίς να αντιδράσει. «Αν αυτοκτόνησε, θέλησε μ' αυτό τον τρόπο να υποδείξει αυτούς που την ανάγκασαν να το κάνει. Αλλά τότε, γιατί να κρυπτογραφήσει το σύμβολο; Από φόβο; Για ποιον; Για τους δικούς της; Σε προκαλεί για έρευνα, αλλά χωρίς να προδίδει κάτι. Αν πάλι τη σκότωσαν –αυτό είναι που σε απασχολεί, Μπουρλέν, έτσι δεν είναι;–, τότε θέλησε μ' αυτό να υποδείξει τους ενόχους. Αλλά και πάλι, γιατί να μην το κάνει ξεκάθαρα;»

«Πρόκειται σίγουρα περί αυτοκτονίας» γρύλισε ο Μπουρλέν, καταπτοημένος.

«Μπορώ;» είπε ο Ανταμσμπέργκ, με την πλάτη στηριγμένη στον τοίχο, βγάζοντας ένα μπαγιάτικο τσιγάρο απ' το σακάκι του.

Μαγική λέξη για τον επιθεωρητή Μπουρλέν, ο οποίος σε απάντηση έβγαλε ένα τεράστιο σπίρτο για να ανάψει κι εκείνος τσιγάρο με τη σειρά του. Ο αρχιφύλακας βγήκε εκνευρισμένος απ' το μικροσκοπικό μπάνιο, που ξαφνικά γέμισε κάπνα, και στάθηκε στο κατώφλι της πόρτας.

«Τι δουλειά έκανε;» ρώτησε ο Ντανγκλάρ.

«Καθηγήτρια μαθηματικών».

«Ούτε αυτό ταιριάζει. Δεν πρόκειται για σύμβολο μαθηματικών ή φυσικής. Ούτε για σύμβολο κάποιου ζωδίου, ούτε για ιερογλυφικό. Ούτε για μασονικό σύμβολο, ούτε για σατανιστικό. Τίποτα απ' όλα αυτά».

Κάτι είπε μέσα απ' τα δόντια του για μια στιγμή, σφιγμένος και σκεπτικός.

«Εκτός» συνέχισε «κι αν πρόκειται για κάποιο γράμμα από τα αρχαία σκανδιναβικά, τα ρουνικά, ή ακόμα κάποιο ιδεόγραμμα γιαπωνέζικο ή και κινέζικο. Σ' αυτά βρίσκει

κανείς παρόμοια Η, με γραμμή στη μέση. Αλλά δεν έχουν και μια κυρτή γραμμή από πάνω. Εδώ είναι που σκαλώνουμε. Μας απομένει η υπόθεση πως πρόκειται για κάποιο κακοσχεδιασμένο γράμμα από την κυριλλική αλφάβητο».

«Την κυριλλική; Εννοούμε τη ρωσική αλφάβητο;» ρώτησε ο Μπουρλέν.

«Τη ρωσική, αλλά και τη βουλγαρική, τη σερβική, τη σλαβομακεδονική, την ουκρανική, το πεδίο είναι αχανές».

Με μια ματιά ο Ανταμσμπέργκ διέκοψε απότομα τη λόγια αγόρευση που προαισθανόταν ότι ετοιμαζόταν να κάνει ο αστυνόμος πάνω στην κυριλλική αλφάβητο. Και όντως, ο Ντανγκλάρ αναγκάστηκε μετά λύπης του να αφήσει στην άκρη την ιστορία των μαθητών του Αγίου Κύριλλου που την είχαν δημιουργήσει.

«Υπάρχει στα κυριλλικά το γράμμα Ы, που δεν πρέπει να το συγχέουμε με το И» εξήγησε σχεδιάζοντας στο σημειωματάριό του. «Βλέπετε πως το πρώτο γράμμα έχει μια καμπύλη από πάνω, κάτι σαν καπελάκι. Προφέρεται περίπου ως όι ή άι, ανάλογα».

Ο Ντανγκλάρ έπιασε ένα καινούριο βλέμμα του Ανταμσμπέργκ, που μπλόκαρε τη διάλεξή του.

«Αν υποθέσουμε» συνέχισε «ότι η γυναίκα δυσκολεύτηκε να σχεδιάσει αυτό το σύμβολο, λαμβάνοντας υπόψη μας την απόσταση ανάμεσα στην μπανιέρα και τούτη την πλευρά της ραφιάρας, που την ανάγκασε να τεντώσει το χέρι της, τότε ίσως και να μην μπόρεσε να βάλει στη σωστή θέση το καπελάκι και να το έβαλε στη μέση αντί να το βάλει από πάνω. Αλλά, αν δεν κάνω λάθος, αυτό το Ы δε χρησιμοποιείται στην αρχή μιας λέξης, αλλά στο τέλος. Δεν έχω ακούσει ποτέ να γίνεται λόγος για κάποια συντομογραφία που να χρησιμοποιεί την κατάληξη μιας λέξης. Ψάξτε πάντως αν στη λίστα των κλήσεών της ή στην τηλεφωνική της ατζέντα υπάρχει κάποιο άτομο που χρησιμοποιεί πιθανόν την κυριλλική αλφάβητο».

«Θα ήταν χάσιμο χρόνου» προέβαλε χαμηλόφωνα την ένστασή του ο Ανταμσμπέργκ.

Δε μίλησε όμως χαμηλόφωνα με σκοπό να αποφύγει να προσβάλει τον Ντανγκλάρ. Εκτός σπανίων εξαιρέσεων, ο επιθεωρητής δεν ανέβαζε τον τόνο της φωνής του, μιλούσε αργά, με την ησυχία του, με κίνδυνο να αποκοιμίσει τον συνομιλητή του με την υποτονική του φωνή, αόριστα υπνωτική για κάποιους, ελκυστική για κάποιους άλλους. Τα αποτελέσματα ποικίλλαν όταν επρόκειτο για μια ανάκριση που τη διεξήγε ο ίδιος ή κάποιος από τους αξιωματικούς του, με τον Ανταμσμπέργκ να προκαλεί υπνηλία ή ένα ξαφνικό κύμα ομολογίας, όπως τα πεισματάρικα καρφιά που έλκονται από τον μαγνήτη. Ο επιθεωρητής δεν έδινε και πολλή σημασία σ' αυτό, παραδεχόμενος πως, μερικές φορές, μπορούσε να τον πάρει και τον ίδιο ο ύπνος, αν δεν είχε τον νου του.

«Τι εννοείς χάσιμο χρόνου;»

«Όπως τ' ακούς, Ντανγκλάρ. Καλύτερα να φάξουμε πρώτα αν η καμπύλη σχεδιάστηκε πριν ή μετά τη μεσαία γραμμή. Το ίδιο και για τις δύο πλαϊνές γραμμές του Η· σχεδιάστηκαν πρώτες ή τελευταίες;»

«Και τι αλλάζει μ' αυτό;» ρώτησε ο Μπουρλέν.

«Όπως και το αν η μεσαία γραμμή» συνέχισε ο Ανταμσμπέργκ «τραβήχτηκε από κάτω προς τα πάνω ή από πάνω προς τα κάτω».

«Προφανώς» συμφώνησε ο Ντανγκλάρ.

«Η διαγώνιος σημαίνει κάτι που διαγράφεται» εξήγησε ο Ανταμσμπέργκ. «Αυτό κάνουμε όταν θέλουμε να διαγράψουμε κάτι. Με την προϋπόθεση πως την τραβάμε από κάτω προς τα πάνω, με σιγουριά. Αν το χαμόγελο σχεδιάστηκε πριν, τότε διεγράφη στη συνέχεια».

«Ποιο χαμόγελο;»

«Εννοώ την καμπύλη. Μοιάζει με χαμόγελο».

«Την κοίλη γραμμή» τον διόρθωσε ο Ντανγκλάρ.

«Έστω. Αυτή η γραμμή, αν την απομονώσεις, θυμίζει χαμόγελο».

«Ένα χαμόγελο που κάποιος θέλησε να σβήσει» πρότεινε ο Μπουρλέν.

«Κάτι τέτοιο. Όσο για τις κάθετες γραμμές, ίσως να παίζουν το χαμόγελο σαν ένα απλοποιημένο πρόσωπο».

«Πολύ απλοποιημένο» είπε ο Μπουρλέν. «Τραβηγμένο απ' τα μαλλιά».

«Παρατραβηγμένο απ' τα μαλλιά» επιβεβαίωσε ο Ανταμ-συμπέργκ. «Ας το εξετάσουμε πάντως. Με ποια σειρά σχεδιάζει κανείς αυτό το κυριλλικό γράμμα, Ντανγκλάρ;»

«Τραβάμε πρώτα τις δύο κάθετες γραμμές, έπειτα τη διαγώνιο και τέλος βάζουμε από πάνω το καπελάκι. Όπως βάζουμε στο τέλος τους τόνους».

«Άρα, αν το καπελάκι σχεδιάστηκε πρώτο, δεν πρόκειται για κάποιο κακοφτιαγμένο κυριλλικό γράμμα» επεσήμανε ο Μπουρλέν «και είναι χάσιμο χρόνου να ψάξουμε για κανέναν Ρώσο στις ατζέντες της».

«Η για Σκοπιανό. Ή Σέρβο» πρόσθεσε ο Ντανγκλάρ.

Στεναχωρημένος με την αποτυχία του να αποκρυπτογραφήσει το σύμβολο, ο Ντανγκλάρ έσερνε το βήμα του ακολουθώντας τους συναδέλφους του στον δρόμο, ενώ ο Μπουρλέν έδινε διαταγές από το τηλέφωνο. Πράγματι, ο Ντανγκλάρ περπατούσε πάντα σέρνοντας το βήμα του, κάτι που έφθειρε πολύ γρήγορα τις σόλες του. Καθώς ο αστυνόμος ήθελε σώνει και καλά να διατηρεί μιαν εγγλέζικη κομψότητα και από τη στιγμή που δεν μπορούσε να ποντάρει σε κάποιο άλλο θέλγητρο, η ανανέωση των λονδρέζικων παπουτσιών του αποτελούσε πρόβλημα. Παρακαλούσε οποιονδήποτε διέσχιζε τη Μάγχη να του φέρει κι από ένα ζευγάρι παπούτσια.

Ο αρχιφύλακας είχε εντυπωσιαστεί από τις γνώσεις που είχε επιδείξει ο Ντανγκλάρ και τώρα προχωρούσε υπάκουα

στο πλάι του. Είχε «αποκτήσει κάποια τριβή», όπως θα έλεγε ο Μπουρλέν.

Οι τέσσερις άντρες χωρίστηκαν στην πλατεία Κονβανσιόν.

«Θα τηλεφωνήσω μόλις έχω αποτελέσματα» είπε ο Μπουρλέν «δε θ' αργήσουν και πολύ. Ευχαριστώ για τη βοήθεια, αλλά νομίζω πως απόψε θα πρέπει να κλείσω τον φάκελο».

«Από τη στιγμή που δεν υπάρχει κάτι ευδιάκριτα κατανοητό» είπε ο Ανταμσμπέργκ με μια αόριστη χειρονομία «μπορούμε να εικάσουμε οτιδήποτε. Εμένα, πάντως, το σύμβολο μου θυμίζει λαιμητόμο».

Ο Μπουρλέν κοίταξε για μια στιγμή τους συναδέλφους του να απομακρύνονται.

«Μην ανησυχείς» είπε στον αρχιφύλακα. «Έτσι είναι ο Ανταμσμπέργκ».

Λες κι αυτή η φράση ήταν αρκετή για να λυθεί το αίνιγμα.

«Πάντως» είπε ο αρχιφύλακας «ο αστυνόμος Ντανγκλάρ... τι μυαλό έχει και τα ξέρει όλα αυτά;».

«Μυαλό γεμάτο λευκό κρασί».

Ο Μπουρλέν τηλεφώνησε τον Ανταμσμπέργκ λιγότερο από δυο ώρες αργότερα· αρχικά είχαν σχεδιαστεί οι δύο κάθετες γραμμές, πρώτα η αριστερή κι έπειτα η δεξιά.

«Όπως γράφουμε το Η, λοιπόν» συνέχισε. «Όμως, έπειτα, σχεδιάστηκε η καμπύλη».

«Άρα, όχι όπως γράφουμε το Η».

«Αλλά ούτε κι όπως γράφουμε το κυριλλικό γράμμα. Κρίμα, γιατί μου άρεσε αρκετά αυτή η πιθανότητα. Τελευταία προστέθηκε η διαγώνιος, η οποία τραβήχτηκε από κάτω προς τα πάνω».

«Άρα, η γυναίκα διέγραψε το χαμόγελο».

«Ακριβώς. Κι έτσι, δεν έχουμε τίποτα, Ανταμσμπέργκ.

Ούτε κανένα αρχικό γράμμα, ούτε κανέναν Ρώσο. Απλά ένα άγνωστο σύμβολο που απευθύνεται σε μια ομάδα αγνώστων».

«Μια ομάδα αγνώστων την οποία κατηγορεί για την αυτοκτονία της, ή την οποία θέλει να προφυλάξει από κάποιον κίνδυνο».

«Η πάλι» πρότεινε ο Μπουρλέν «αυτοκτόνησε όντως επειδή ήταν άρρωστη. Αλλά πριν, θέλησε να υποδείξει κάτι ή κάποιον, κάποιο γεγονός της ζωής της. Μια τελευταία ομολογία προτού αφήσει τον μάταιο ετούτο κόσμο».

«Και τι είδους ομολογία είναι αυτή που την κάνει κανείς την ύστατη στιγμή;»

«Κάποιο ανομολόγητο μυστικό».

«Όπως;»

«Παιδιά τα οποία έκρυβε;»

«Η μια αμαρτία, Μπουρλέν. Ή ένα έγκλημα. Τι θα μπορούσε να είχε κάνει η καλή μας η κυρία Αλίζ Γκοτιέ;»

«Καλή δε θα την έλεγα. Ήταν αυταρχική, είχε σκληρό χαρακτήρα, τυραννικό μάλιστα. Όχι και τόσο συμπαθής».

«Είχε κανένα πρόβλημα με παλιούς μαθητές της; Με το Υπουργείο Παιδείας;»

«Είχε πολύ καλή αξιολόγηση και ποτέ δεν πήρε μετάθεση. Σαράντα χρόνια στο ίδιο σχολείο, σε μια δύσκολη περιοχή. Όμως, κατά τα λεγόμενα των συναδέλφων της, ακόμα και τα πιο ζόρικα παιδιά δεν τολμούσαν να ανοίξουν το στόμα τους την ώρα του μαθήματός της, δε χωράτεψε. Όπως φαντάζεσαι, οι διευθυντές την είχαν σαν τα μάτια τους. Αρκούσε να περάσει το κατώφλι της πόρτας και η βαβούρα στην τάξη σταματούσε αμέσως. Όλοι φοβούνταν τις τιμωρίες της».

«Μήπως, όλως τυχαίως, επέβαλλε και σωματικές τιμωρίες;»

«Δε φαίνεται να συνέβαινε κάτι τέτοιο».

«Τι άλλο τότε; Τους έβαζε να αντιγράψουν μια άσκηση τριακόσιες φορές;»

«Ούτε» είπε ο Μπουρλέν. «Η τιμωρία ήταν να πάφει να τους αγαπά. Επειδή τους αγαπούσε τους μαθητές της. Αυτή ήταν η απειλή, το να χάσουν την αγάπη της. Πολλοί έβρισκαν κάποιο πρόσχημα για να πάνε να τη βρουν μετά το μάθημα. Για να καταλάβεις τη δύναμη που είχε αυτή η γυναίκα, κάποτε είχε φωνάξει έναν πιτσιρικά που εκβίαζε τα παιδιά και, ποιος ξέρει με ποιον τρόπο, τον έκανε να της μαρτυρήσει όλα τα μέλη της συμμορίας του σε μία μόλις ώρα. Τέτοια γυναίκα ήταν».

«Αιχμηρή, έτσι;»

«Πάλι τη λαιμητόμο σκέφτεσαι;»

«Όχι. Σκέφτομαι εκείνο το γράμμα που χάθηκε. Τον άγνωστο νεαρό. Ίσως να ήταν κάποιος παλιός μαθητής της».

«Σ' αυτή την περίπτωση, το σύμβολο να αφορά τον συγκεκριμένο μαθητή; Πρόκειται για το σύμβολο κάποιας φαντασίας; Κάποιας συμμορίας; Με εκνευρίζεις, Ανταμσμπέργκ, πρέπει απόψε να κλείσω τον φάκελο».

«Τρέναρέ το λίγο, τότε. Έστω μια μέρα. Πες τους πως φάχνεις να δώσεις μια εξήγηση γι' αυτό το κυριλλικό γράμμα. Και προπάντων μην αναφέρεις την ανάμειξή μου».

«Γιατί να το τρενάρω; Έχεις κάτι στον νου σου;»

«Όχι, τίποτα. Θα 'θελα να το σκεφτώ λιγάκι».

Ο Μπουρλέν αναστέναξε αποθαρρυσμένος. Γνώριζε εδώ και αρκετό καιρό τον Ανταμσμπέργκ και ήξερε πως, όσον αφορά τον επιθεωρητή, η λέξη «σκέφτομαι» δεν είχε κανένα νόημα. Ο Ανταμσμπέργκ δε σκεφτόταν, δεν καθόταν μόνος σ' ένα τραπέζι, με το μολύβι στο χέρι, δε συγκεντρωνόταν μπροστά σε κάποιο παράθυρο, δεν ανακεφαλαίωνε τα γεγονότα πάνω σε κάποιον πίνακα, με βελάκια και αριθμούς, δεν ακουμπούσε το πιγούνι του στη γροθιά του. Χαζολογούσε, περπατούσε αθόρυβα, περιφερόταν ανάμεσα στα γραφεία, σχολίαζε, όργωνε το έδαφος με αργά βήματα, αλλά ποτέ κανείς δεν τον είχε δει να σκέφτεται. Θύμιζε ψάρι που πάει

όπου το πάνε τα νερά. Όχι, τα ψάρια δεν παρεκκλίνουν, τα ψάρια ακολουθούν τον στόχο τους. Ο Ανταμσμπέργκ θύμιζε περισσότερο σφουγγάρι που παρασύρεται από τα ρεύματα. Ποια ρεύματα όμως; Μερικοί μάλιστα ισχυρίζονταν πως, όταν το καστανό και απλανές βλέμμα του χανόταν ακόμη περισσότερο, ήταν σαν να είχε φύκια στα μάτια του. Σαν να ήταν πιο πολύ πλάσμα της θάλασσας παρά της στεριάς.